

ОПШТИНСКА УПРАВА ТЕСЛИЋ
ОДЈЕЉЕЊЕ ЗА ДРУШТВЕНЕ ДЈЕЛАТНОСТИ

И н ф о р м а ц и ј а
о стању насиља у породици у 2021. години

Теслић, јули 2022. године

Нормативно-правни оквир насиља у породици

Међународне правне норме у области насиља у породици садржане су у различитим документима, како оним усвојеним на нивоу Уједињених нација, Савјета Европе и Европске уније, тако и у одлукама којима тијела која прате примјену тих докумената одлучују у појединачним случајевима кршења права која се њима гарантују. Међународне стандарде проналазимо и у завршним коментарима по извјештајима које су државе потписнице ових докумената обавезне подносити овим тијелима у складу са одредбама о извјештавању.

Најважнији документи Уједињених нација који су директно или индиректно у вези са проблематиком насиља у породици су:

- Конвенција Уједињених нација о укидању свих облика дискриминације жена (1979) и Опциони протокол Конвенције (1999), као и Општа препорука бр. 19 Комитета за укидање свих облика дискриминације жена о насиљу над женама;
- Међународни пакт о грађанским и политичким правима (1966);
- Међународни пакт о економским, социјалним и културним правима (1966);
- Конвенција о забрани тортуре и других врста мучења, нехуманог и деградирајућег третмана и кажњавања (1984);
- Конвенција Уједињених нација о правима дјетета (1989) и Опциони протоколи Конвенције (2000);
- Конвенција Уједињених нација о правима лица са инвалидитетом (2006);
- Декларација Уједињених нација о укидању насиља над женама (1993);
- Пекиншка декларација и платформа за акцију (1995).

Када су у питању регионални међународни документи, за Републику Српску релевантни су документи Савјета Европе. Најважнији документ Савјета Европе је Конвенција Савјета Европе о спречавању и сузбијању насиља над женама и насиља у породици („Службени гласник БиХ- Међународни уговори“, број 19/13), коју је Савјет Европе усвојио у априлу 2011. године и једини је правно обавезујући документ у области насиља над женама и насиља у породици на нивоу Савјета Европе.

Правни оквир Републике Српске

Устав Републике Српске у члану 10. утврђује да су грађани Републике равноправни у слободама, правима и дужностима, да су једнаки пред законом и уживају исту правну заштиту без обзира на расу, пол, језик, националну припадност, вјероисповијест, социјално поријекло, рођење, образовање, имовно стање, политичко и друго увјерење, друштвени положај или друго лично својство. Уставом је утврђено да нико не смије бити подвргнут мучењу, свирепом, нехуманом или понижавајућем поступању или кажњавању (члан 14. став 1). Поред тога, чланом 36. утврђено је да породица, мајка и дијете имају посебну заштиту.

Нормативно-правни оквир који регулише материју насиља у породици је последњих година значајно побољшан, а Закони који се примјењују (који чине свеобухватан правни оквир којим се регулише област насиља у породици) су:

- Кривични закон Републике Српске;
- Закон о кривичном поступку;
- Породични закон;

- Закон о заштити од насиља у породици;
- Закон о прекршајима Републике Српске.

Кривични Закон Републике Српске („Службени гласник Републике Српске“, број: 64/17, 15/21 и 89/21) је измјенама и допунама основног облика кривичног дјела насиља у породици или породичној заједници омогућио јасно разликовање између насиља у породици као кривичног дјела и насиља у породици као прекршаја. Тиме су отклоњене дилеме у погледу примјене Закона о заштити од насиља у породици, односно Кривичног закона на конкретан случај. Дефиниција члана породице или породичне заједнице, у контексту овог кривичног дјела, измијењена је и прилагођена међународним стандардима, као и одредбама Закона о заштити од насиља у породици. Уведене су нове мјере безбиједности којима се омогућава ефикаснија заштита жртава насиља у породици, а санкције за извршиоца кривичног дјела су пооштрене. Наведеним измјенама постигнут је значајан напредак на подручју усклађивања нормативно-правног оквира у области насиља у породици са међународним стандардима за спречавање и сузбијање насиља у породици, првенствено са Конвенцијом Савјета Европе о спречавању и сузбијању насиља над женама и насиља у породици. У оквиру кривичних дјела против брака и породице, Кривични закон садржи члан 190. „Насиље у породици или у породичној заједници.“

Закон о кривичном поступку Републике Српске („Службени гласник Републике Српске“, број: 53/12, 91/17, 66/18 и 15/21) прописује мјере забране посјеђивања одређених мјеста или подручја и забране састајања са одређеним лицима, које се, на приједлог странке или браниоца, могу изрећи у случају насиља у породици. Закон прописује и ограничења у погледу садржаја мјера забране: мјерама забране се не може ограничити право осумњиченог или оптуженог да живи у свом дому у Босни и Херцеговини, да се несметано виђа са члановима своје породице и блиским сродницима, али само у Босни и Херцеговини или само на мјесту одређеном у забрани напуштања боравишта, осим када се поступак води због кривичног дјела учињеног на штету члана породице или блиских сродника.

Породични Закон („Службени гласник Републике Српске“, број: 54/02, 41/08 и 63/14) уређује породично-правне односе између брачних супружника, родитеља и дјеце, усвојоца и усвојеника и односа између сродника у брачној, ванбрачној или усвојеничкој породици, те поступке надлежних органа у вези са породичним односима и старатељством. Закон предвиђа да Република Српска обезбедјује посебну заштиту у породици, мајци и дјетету, у складу са међународно признатим људским правима и основним слободама.

Закон о заштити од насиља у породици („Службени гласник Републике Српске“, број: 102/12, 108/13, 82/15 и 84/19) усвојен је да би се пружила ефикаснија, бржа и потпунија заштита жртава насиља у породици. Законом је прописано да се са прекршај насиља у породици покреће прекршајни поступак у складу са одредбама Закона о прекршајима Републике Српске и изричу прекршајне санкције у виду новчане казне, условне осуде и заштитних мјера. Овим се не доводи у питање кривично-правна заштита која је омогућена према Кривичном Закону Републике Српске. Такође, овим Законом се прописује обавеза за субјекте заштите да поступају у складу са одредбама овог Закона без обзира на то да ли је против учиниоца покренут кривични или прекршајни поступак. Закон као субјекте

заштите који су дужни пружити заштиту код насиља у породици наводи: полицију, тужилаштва, центре за социјални рад, односно службе социјалне заштите, здравствене и образовне установе и надлежне судове. Процедура њиховог рада је законом изричито одређена.

Закон о прекршајима Републике Српске („Службени гласник Републике Српске“, број: 63/14, 36/15, 110/16, 100/17 и 19/21) утврђује, између осталог, прекршајне санкције, прописан поступак њиховог изрицања и извршења. Овим законом прописано је да је подносилац захтјева за покретање прекршаног поступка овлашћени орган, тужилац или оштећени, да прекршајну санкцију може изрећи суд у прекршајном поступку који је покренут и спроведен у складу са овим законом, да суд може рјешењем окривљеном изрећи једну или више заштитних мјера које могу бити прописане само законом.

Заштита од насиља у породици је обавеза која мора бити јасно артикулисана кроз законе и операционализована кроз политике дјеловања. Право на живот слободан од насиља у породици подразумева законско признавање овог права, омогућавање да се у њему ужива, а у случају кршења права обезбјеђивање неопходне помоћи, подршке и заштите и спречавање понављање насиља. Препознавање и познавање потреба жртава које трпе или су преживјеле насиље у породици неопходно је да би се успоставиле мјере интервенција које подржавају стварне потребе жртава и омогућавају развој политика и пракси које ће допринијети њиховој заштити и утицати на смањење насиља у породици.

Када је у питању Република Српска потребно је нагласити да је 2014. године усвојена Стратегија за сузбијање насиља у породици Републике Српске (2014-2019) и да се на основу извјештаја о резултатима провођења стратегије за сваку буџетску годину утврђују потребна средства за реализацију програма предвиђених у стратегији за наредну годину.

Одјељење за друштвене дјелатности Општинске управе Теслић располаже подацима насиља у породици у 2021. години на основу евиденције коју води Јавна установа Центар за социјални рад Теслић.

У извјештајном периоду, ситуација у нашој општини по питању насиља у породици или породичној заједници је таква да је за разлику од 2020. године, када је запримљено 27 пријава породичног насиља, у 2021. години евидентиран мањи број пријављених случајева, тј. запримљено је 24 пријаве породичног насиља.

У Јавној установи Центар за социјални рад Теслић од стране Полицијске станице Теслић у 2021. години запримљено је 24 пријаве породичног насиља. Од наведеног броја дјела насиља у породици, у једном случају је Окружном јавном тужилаштву у Добоју поднесен извјештај о предузетим мјерама и радњама на тужилачку оцјену да ли има елемената кривичног дјела, док је број дјела која се квалификују као кривично дјело насиља у породици 22 (у 2020. години било је исто 22 овако квалификована дјела).

Број жртава породичног насиља евидентираних у Јавној установи Центар за социјални рад Теслић је 37 (у 2020. години је било 36 жртава породичног насиља),

од чега је број жртава женског пола 26 (у 2020. је било 25 жена), а мушког пола 11 (у 2020. години је било исто 11 мушкараца).

Број евидентираних малољетних жртава је 11 (6 особа мушког пола и 5 особа женског пола), док их у 2020. години није било.

Број евидентираних жртава преко 65 година је 7 (3 мушке и 4 женске особе), док их је у 2020. години било 5.

По окончању прекршајног поступка изречена је једна заштитна мјера удаљење починиоца насиља из стана, куће или другог стамбеног објекта (у 2020. години није било оваквих мјера), док је заштитних мјера забране приближавања и контактирања са жртвом насиља било 4 (у 2020. години била је изречена једна мјера забране приближавања).

У свим случајевима насиља у породици у оквиру Јавне установе Центар за социјални рад са жртвом насиља се обавља савјетодавни разговор, пружа психосоцијална помоћ и сви други видови помоћи како из области социјалне заштите тако и породично-правне, дјечије и друге.

Напомињемо да је 31.07.2020. године потписан Протокол о поступању у случајевима насиља у породици („Службени гласник општине Теслић“ број 8/20). Протокол су потписали Полицијска станица Теслић, Центар за социјални рад Теслић, ЈЗУ Дом здравља „Свети Сава“ Теслић, Актив директора ОШ Теслић, ЈУ СШЦ „Јован Дучић“ Теслић, ЈУ СШ „Никола Тесла“ Теслић, Основни суд Теслић, Окружно јавно тужилаштво Добој, УГ „Аурора“, ЈУ Дјечији вртић „Палчић“ Теслић и Општинска управа Теслић.

Према информацијама које су достављене Одјељењу за друштвене дјелатности од стране **Полицијске станице Теслић**, у току 2021. године у овој установи евидентирано је 23 случаја насиља у породици, што је повећање за 53,3% у односу на 2020. годину када је евидентирано 15 случајева насиља у породици.

Од наведена 23 случаја, 22 случаја се односе на кривична дјела, а у једном случају Окружном јавном тужилаштву у Добоју су поднесени извјештаји о предузетим мјерама и радњама на тужилачку оцјену да ли има елемената кривичног дјела.

Укупно је евидентирано 24 извршиоца насиља у породици што је повећање од 140% у односу на 2020. годину, када је евидентирано 10 извршилаца.

Од наведена 24 извршиоца, 23 извршиоца су евидентирани као извршиоци кривичног дјела, а за једног извршиоца су достављени извјештаји тужилаштву на оцјену да ли постоје елементи кривичног дјела.

У посматраном периоду слободе је лишено укупно 7 извршилаца насиља у породици, што је исти број лица као и у 2020. години

Окружном јавном тужилаштву у Добоју је поднесено 23 извјештаја, од чега 22 извјештаја о извршеном кривичном дјелу и 1 извјештај о предузетим мјерама и радњама.

Од 24 извршиоца насиља у породици, 20 извршилаца су мушког пола, а 4 женског пола.

Старосна структура извршилаца насиља у породици мушког пола је сљедећа: од 21 до 30 година – 2 извршиоца, од 30 до 40 година – 9 извршилаца, од 40 до 50 година – 4 извршиоца, од 50 до 65 година – 3 извршиоца, од 65-75 година – 1 извршилац и преко 75 година – 1 извршилац.

У 10 случајева супруг је извршио насиље над супругом, а у 2 случаја извршилац насиља је супруга. У 2 случаја насиље је извршио ванбрачни партнер

према ванбрачној партнерки, док је у 1 случају насиље извршила ванбрачна партнерка према ванбрачном партнеру, а у 3 случаја насиље је извршио бивши партнер према бившој партнерки. У 2 случаја насиље је извршио отац према сину, док је у 3 случаја насиље извршио син према оцу. Поред напред наведеног, у 2 случаја насиље је извршио син према мајци, а у једном случају насиље је извршила кћерка према мајци, док је у 3 случаја насиље извршио брат према сестри, док је у 2 случаја у питању други породични однос.

Евидентирано је 30 жртава насиља у породици од којих су 9 мушког пола, а 21 женског пола.

Старосна структура жртава насиља у породици мушког пола је сљедећа: од 10 до 14 година – 1 жртва, од 14 до 18 година – 1 жртва, од 30 до 40 година – 1 жртва, од 40 до 50 година – 1 жртва, од 50 до 65 година – 1 жртва, од 65 до 75 година – 4 жртве.

Старосна структура жртава насиља у породици женског пола је сљедећа: од 10 до 14 година – 1 жртва, од 21 до 30 година – 3 жртве, од 30 до 40 година – 5 жртава, од 40 до 50 година – 5 жртава, од 50 до 65 година – 4 жртве, од 65 до 75 година – 3 жртве.

Када су у питању врсте насиља, у току 2021. године евидентирано је укупно 30 случајева физичког насиља и 2 случаја гдје је угрожено спокојство жртве насиља у породици, док је у 2020. години евидентирано укупно 10 случајева физичког насиља и 5 случајева гдје је угрожено спокојство жртве. У току 2021. године није пријављен ниједан случај психичког насиља у породици, док су у току 2020. године пријављена два случаја психичког насиља.

Што се тиче изречених и спроведених хитних заштитних мјера у току 2021. године, од укупно изречених и спроведених 5 хитних мјера, у 1 случају је изречена и спроведена хитна заштитина мјера удаљење починиоца из стана, куће или другог стамбеног објекта, док је у 4 случаја изречена и спроведена хитна заштитина мјера забрана приближавања и контактирања учиниоца насиља са жртвом насиља у породици.

У свих 5 случајева изрицања и спровођења хитних заштитних мјера, предлагач хитних заштитних мјера је полиција, док нису изрицане заштитне мјере по захтјевима других овлашћених субјеката, а за чије спровођење би била надлежна полиција.

Од укупно евидентирана 23 случаја насиља у породици у 2021. години, код 28 жртава насиља у породици констатоване су лаке тјелесне повреде, док су у 2 случаја настале друге посљедице, за разлику од 2020. године, када је од укупно 15 евидентираних случајева насиља у породици, код 12 жртава констатоване су лаке тјелесне повреде а у 4 случаја су настале посљедице изазивања опште опсаности, док је у 1 случају настала друга посљедица.

Према информацијама достављеним од стране **ЈЗУ Дом здравља „Свети Сава“ Теслић**, у Центру за заштиту менталног здравља је у току 2021. године евидентирано је укупно 4 случаја насиља у породици: у три случаја су жртве насиља биле жене, а починилац супруг, док је у једном случају жртва био супруг, а починилац насиља супруга.

Што се тиче старосне структуре жртава, у доби од 20 до 34 године била је 1 жртва, од 35 до 44 године – 1 жртва, од 55 до 61 годину – 1 жртва и од 65 до 74 године – једна жртва.

Према информацијама достављеним Одјељењу за друштвене дјелатности општинске управе Теслић од стране председника актива **основних школа на подручју општине Теслић**, у току 2021. године у основним школама није пријављен нити евидентиран ниједан случај насиља у породици.

Што се тиче **средњих школа** на подручју општине Теслић току 2021. године забиљежена су два случаја насиља у породици и то у ЈУ СШЦ „Јован Дучић“ Теслић евидентиран је један случај о чему су обавијештени Центар за социјални рад и Полицијска станица Теслић. Поменуте установе су предузеле акитвности у оквиру својих надлежности и процес је у току. У ЈУ СШЦ „Никола Тесла“ Теслић евидентиран је такође један случај породичног насиља (физичко насиље оца према своме малољетном дјетету). Случај је пријављен Полицијској станици Теслић и Центру за социјални рад.

ЈПУ Дјечји вртић „Палчић“ у 2021. години није имала сазнања о појави насиља над дјецом у породици, те није пријавила ниједан случај надлежним органима.

Према информацијама **Основног суда у Теслићу** у временском периоду од 01.01.2021. године до 31.12.2021. године у овој установи запримљено је 12 кривичних предмета, због кривичног дјела насиље у продици или породичној заједници из члана 190. Кривичног законика Републике Српске, а ријешено 6 предмета. У четири кривична предмета оптуженим је изречена условна осуда, у једном предмету оптуженом због извршеног кривичног дјела насиље у породици или породичној заједници из члана 190. Кривичног законика Републике Српске, изречена је новчана казна, док је у једном предмету донесена пресуда којом се пресуда одбија.

У временском периоду од 01.01.2021. године до 31.12.2021. године у Основном суду у Теслићу запримљена су 4 прекршајна предмета из области Закона о заштити од насиља у породици и сви запримљени предмети у наведеном периоду су и ријешени. У свим прекршајним предметима окривљеним су изречене хитне мјере заштите и то једна хитна мјера заштите удаљење учиниоца насиља из стана куће или другог стамбеног простора и три хитне мјере заштите забрана приближавања и контактирања учиниоцу насиља са жртвом насиља у породици.

У **Окружном јавном тужилаштву у Добоју** у 2021. години запримљено је укупно 17 предмета против 21 лица која се односе на подручје општине Теслић. Један предмет се налази у фази пријаве против једног лица, у 2 предмета су донесене наредбе о провођењу истраге против 3 лица, у једном предмету је донесена наредба да се неће спроводити истрага против једног лица, у 6 предмета су потврђене оптужнице против 7 лица, у 4 предмета су донесене пресуде којима су изречене условне осуде против 6 лица, у 3 предмета су донесене пресуде којима су изречене новчане казне против 3 лица.

Према извјештају **УГ „Аурора“ Теслић**, ова организација у току 2021. године није забиљежила ниједан случај пријаве насиља у породици.

Општинска управа ће прикупљати годишње збирне извјештаје од субјеката заштите који су дужни водити евиденцију о предузетим радњама по Закону о заштити од насиља у породици („Службени гласник Републике Српске“ бр. 102/12,

108/13, 82/15 и 84/19), обрађивати их, евидентирати и чинити доступним јавности. Субјекти заштите који пружају помоћ, подршку и заштиту жртвама насиља у породици на подручју општине Теслић су: Полицијска станица Теслић, Центар за социјални рад Теслић, Дом здравља „Свети Сава“ Теслић, васпитно-образовне установе, правосудни органи и невладине организације.

Према потписаном Протоколу Општинска управа ће Скупштини општине и надлежном министарству једанпут годишње подносити информацију о стању у области заштите од насиља у породици.

ОБРАЂИВАЧ:

Одјељење за друштвене дјелатности
у сарадњи са
потписницима Протокола о поступању
у случајевима насиља у породици

ПРЕДЛАГАЧ:

Начелник општине